ԵՐԱՍԽ

Տարեգրական Լուրեր

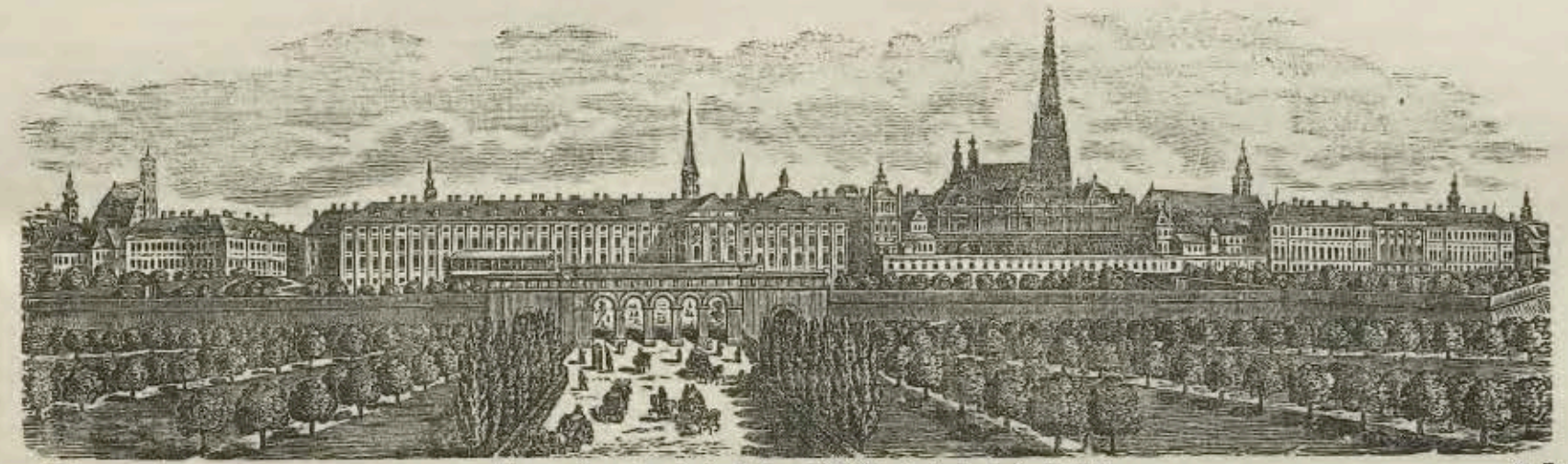

Թիւ 32 — 7 ՕԳՈՍՏՈՍ (26 ՅՈՒԼԻՍ) — 1849

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՒՍՏՐԻԱ. Պաշտօնէից ժողովքը։ — Մաճառաստան. Պատերազմի լուրեր։ — Լոմբարդիա ու Վենետիկ. Վենետիկի վիճակը։

ԳԱԼԼԻԱ. Տպագրութիւնեան օրէնք։ Օրէնդիր ժողովքը քիչ մը առնն ոտիսի գործի։ Լուր։ Նորոյն մոռիրդոս։

ԱՆԳԼԻԱ. Բամբասանք լուրեր։ Միութեան կենաց։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Պրուսի կառավարութեան ընդհանուր ընտիրութիւնքը։ — Պաւարիոյ Բաշդադ տերպի կառնուելն։

ՍԱՐԴԻՆԻԱ. Աւստրիոյի հետ բարեկամութեան վերջ տալու կերպերն։ Ընտրութիւններ։

ԻՍԿԵԼԻԱ ՈՒ ՆԵԱՊՈԼԻՍ. Ս. Դոմէնիկոյի կառուցմանութեան դատ մը։ Լուր։

ԴԱՆԻԱՅԻ. Մեծ դատաստան կը դանուայ։

ՀԻՍՊԱՆԻԱ ՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. Բահանայապետը յայտարարութիւն մը կու տայ։ Լուսնոյ Պայծառ կենտրոնայ։

ՀԵԼՍԻՆՖՈՐ. Փոխառնոյ յեղափոխականները։ Լուրեր։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. Վարդիրայի ու Պասիոյի Էմիրին։ Բարեկամաց հրամանագրին տեղեկութիւն։

ՈՒՍՈՒՄԱՆԱԿԱՆԻՆ. ԲԱՌԱՊԻՏԱԿԱՆ. Ընդհանուր կանխիկ։

ՆՈՐ ԳԻՏՈՒԹ. Ա. Իմաստասիրութիւն — Մաշտոցաբան գեմ ենդանոյ։ Բ. Տիեզերական — Ջրոյ չորացեալ հանելու մեքենայ։ Գ. Աստեղաբանական — Տպագրութիւն գրքոյ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ. Եւրոպայի հանգիստն ու մեռելոցը։

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԵՆԴԵ, ՕԳՈՍՏՈՍ 6

ՊԱՇՏՕՆԱԿԻՑ մէջ եղած փոփոխութիւնքը մրայ 30երորդ իմուխտնուս մէջ գրածնիս սայդ եկաւ, միայն աս տարբերութիւնամբ որ կայսրը Սպասիան կոմսին պաշտօնէից մէջէն բոլորովին հեռացաւ, հապա միւսներ իր կոստանդ. տուղաս լեռիւնը անոնց մէջ մոռցաց, բայց առանց որոշեալ պաշտօնի մը։

Ի՛ԵՄԲԻՍՏԱՆ։ Ի՛մաճառներուն վիճակը անցած անգամ տարբերութիւնքն շատ աւելի դէպ ի լաւ։ Կայսերականաց գլխաւոր բանակը Յուլիսի 21ին Բէշիէն դէպ ի Սեկեսֆեհերվար եղած էր, ուր որ Մաճառները իրենց զրաւեալ մեծ մասը ժողված եւ պատերազմով ամրացած կեցած էին։ Յուլիսի 24ին Հայնաու լեռնոսմարշալն ալ իր զրաւեալներովը զօրքին հետեւէն դնաց, բայց քաղաքին եկեալ յառաջ՝ քաղաքացւոյ սաստիկ ու սպառնալից յայտարարութիւն մը տուաւ, որուն մէջ կ՚ըսէ թէ «Ես յուսամ որ բանակով ձեզի հասցած տանջանք ու հանդարտ կը կենաք։ իսկ եթէ որ աս յոյսս պարապի հանելու ըլլաք եւ նորէն ոտք եկեր քաղաքիդ դեմի հուսարք կ՚ընեմ ու ամենեցդ ալ սաստիկ կը պատժեմ։ Եւ թէ աս իրողութիւն կը պահեմ՝ աչքերնուդ առջեւը բերեր պրեշիա, որն որ իր երկրորդ անգամ ոտք եկեալն պատիժը կրեց»։

Հայնաու իր բանակովը Քեչքեմեդի (Kecskemet) անապատնիրն անցնելով՝ Յուլիսի 27ին Քեշքեմէտ աւանը հասաւ, ուրկից որ Բէրսիէլ Մաճառ զօրապետը 40,000 զօրքով Գելեգհազա (Felegyhása) բաշխած էր։ Տեղւոյն բնակիչները կայսերականաց ապրելն եկան եւ զանոնք սիրով ընդունեցան։ Հայնաուին բանակը ամսոյն 29ին Գելեգհազայի վրայ քալեց, եւ հոն ալ թշնամին պարպուած գտնելով՝ նոր մնաց։ Եւ վասն զի կայսերականք արդէն ջրոս դին եղած գեղերն ու քաղաքները թեչպես Օշա (Ocsa), Էսրգեմի, Ցենկլեյտ (Czegléd), Չանկուատ՝ (Csongrad) եւայլն առած ու մոքրած էին, ամսոյս 2ին դէպ ի Սեկեսֆեհերվար քաշեցին ու կ՚բռնուին որ արդէն նոյն քաղաքը մնան։

Կայսերականաց երրորդ գունդն արամբ՝ որն որ շնորհակ դէպ ի Հարաւ Էլաչիչ սեղոհին օգնութեան կ՚երթայ, Յուլիսի 29ին Սեկեսֆեհերվարի հասաւ, ու 30ին թերեզիանոպոլիս մնաց, եւ հոն երկու օր հանգչելէն ետքը՝ ան ալ դէպ ի Սեկեսֆեհերվար եկաւ, որպէս զի կայսերականք միացեալ ուժով հոն ժողվուած Մաճառներուն դէմ կռուին։

Իսկ Էլաչիչ սեղոհը իր հարաւային բանակովը Դիրդ, Վիլլանի, Բերլաս եւ Մոշորին գիւղերուն առջեւը շինած հսկայաձեւ, եւ անառիկ պատնէշները բռնած՝ միայն պաշտպանողական պատերազմ կ՚ընէ ու կը սպասէ որ կայսերական գլխաւոր բանակէն իրեն օգնութիւն եկող գունդերուն հասնի։ Մաճառները քանի մը անգամ սաստիկ բազմութիւնամբ առ պատնէշներուն վրայ յարձակեցան, բայց մեծ կորստեամբ ետ փաքնուեցան։

— Այս վերջին դէպքերը Մաճառներու դիմառորներուն վրայ մեծ աղդեցութիւն բրին եւ պանոնք շատ վհատեցուցին, մանաւանդ Հայնաուի բանակին այնպէս շուտով յառաջանալը, որուն ամենուին յոյս չունէին։ Ասոր համար Յուլիսի 29ին Սեկեսֆեհերվարի ազգային ժողովքը ժողվեցին, եւ Գոշութի կառավարութեան վրայ սաստիկ տժգոհութիւն յայտնեցին եւ՝ զանիկա իշխանութենէ վար ձգեցին, եւ իր տեղը Կէորկէյ զօրապետը հրամանատար կամ գլխաւոր դրին։ Ասոր որոշումն լսելն ետքը՝ որովհետեւ կայսերականք թագրին շատ մոտեցած էին, բոլոր պատգամաւորներն ու կառավարութեան դրութիւնը անկից երան ճուլա կամ Տեուլա (Gyula) առնելը գացին՝ որ հոնկից ալ Մեծ Վարազին երթան ամրանան։ Բայց Բաշարեւիչ սպարապետն ալ Յուլիսի 29ին Թոյս գիւղն անցաւ եւ իր բանակովը Մեծ Վարազինի վրայ կը քալէ։ Բաշարեւիչ սպարապետին առանկ շարժելուն համար Կէորկէյ զօրապետը՝ որուն ձեռքը հիմա հարկ էր 20—25,000 հոգի միացած է կ՚ըսեն, չկրցաւ վայ ելլալ ու Մաճառներու զօրքին հետ միանալ, հապա Մաճառաստանի հիւսիսային կողմերը ամենը տեղերուն մէջ կը շարժի ու չիրիտցուիր որ մէկն ի մէկ ուր պիտի երթայ։ իր եռանէն ելեալ են Սաս ու Պաքին Ռուս զօրապետներ։

— Հունգարիոյն առնուելուն վրայ, զոր լրագրիներնուս 30երորդ թիւոյն մէջ արդէն յիշեցինք, աս օրերս Վարշաւի վրայէն աս պաշտօնական տեղեկութիւններն առինք։ Յուլիսի 12ին սպարապետ տիրական Գրամ կոմսին զօրքը Գուոնդ ամ Ռուսաց Լիտաէրս զօրապետին զօրքին հետ միացաւ։ բայց Լիտաէրս ամսոյն 16ին յանկարծ քաշելով՝ 20ին Ոսմենիմուրմի կիրճը կեցող Մաճառներուն վրայ յարձակեցաւ եւ սաստիկ զարկաւ, որոնք նեղը մնալով՝ Օսմանեան երկիրը փախան, եւ հոն 900 հոգի զէնքերնին դրեր մնաց։ Ասոր պատերազմին մէջ Ռուսերը 300 զոհ բռնեցին, որոնց մէջ երկուք ալ գնդապետ (colonel) կար, եւ 12 թնդանոթ առան։ Երկրորդ օրը Լիտէրս զօրապետը հետամտողաց մի մասն ալ դարձաւ։ Ասոր ետքը Գրամ զօրապետը Գեր մնաց։ Եւ առանց պատերազմի քաղաքին տիրեց։

— Ընցած ամսոյն 27ին Լաշ կեցող Աւստրիական գործակալին կողմանէ Զանոնցից տուրհանդակ մը եկաւ, եւ լուր բերաւ որ նոյն ամսոյն 23ին Մաճառները 5000 հետեւակով, 1000 ձիաւորով եւ 5 թնդանոթով Մոքտաւիա մնան (յայտնի չէ որ Ռուսերէն մոքեալով, էն նէնոյն երկիրն ալ ապ հանելու եւ Ռուսերը շրխիեցնելու համար)։ Հոն մնալ եղող Ռուսաց Ռուպրակով զօրապետը՝ որն որ միայն 2000 զօրք ունէր, եւ քաշուեցաւ եւ ամուր տեղ մը բռնելց կեցաւ։ Ռուսաց Աէսզէր զօրապետը՝ որ Լաշ կը կենար, ու լուրն առած են ոչ՝ շատ մը 5000 զօրքով ու 6 թնդանոթով քաղաքին նեղ ու Մաճառներուն դէմ գնաց։ Պեռսպրոպիա (Պուշրաբ) ալ սուրհանդակ խաւրեց՝ օգնութիւնեան զօրք բերել տալու համար։

— Յունիսին Յուլիսի 29ին ապահս կը գրեն։ Հաստատութիւնմ մը լուր բերաւ որ ամսոյս 19ին Մաճառներու կուսակցութիւնեան Գէորգէեանի զրագիրը Պէստինիքը փոանգէն ապատած է, գիւղապետի՝ Հասուուած մը դրեր է, որուն մէջ Գոշութի ժողովրդեան կը ծանուցանէ թէ իրենց գօրքը Դրմրվարի բերդը կայսերականաց ձեռքէն առեր, ու բերդին հրամանատար Ռուպրակինա զօրապետը եւ ուրիշ մեծ պաշտօնեայ մը ապաներ է։ Բերդին մէջ 80,000 կարգ զէնք եւ 2,000,000 ֆիորինի արծաթ ու ոսկի գտնուեցաւ, կ՚ըսէ։ Բայց աս լուրը դեռ ստուգութեան կարօտ է, որովհետեւ մինչեւ հիմակ ոչ ի պաշտօնէ եւ ոչ տրիշ կողմանէ հաստատուեցաւ։

— Կոմնոն բերդին մէջ մնացած 12—15,000 Մաճառ զօրքը զանազան ոնգամ դուրս յարձակումներ, բայց ամենէն սաստիկը Օգոստոսի 3ին եղածն էր, որ օրը Մաճառները բոլոր ուժով՝ Մշոյի քով կեցող 4—5000 կայսերականաց վրայ յարձակեցան, զոնոնք եւս մինչեւ ու Գոնոտի աչ՝ հեղեն ձախը քշեցին։ առավ Աւստրիացւոյ՝ Ռատպի ու Աէլի քով եղած հաղորդակցութիւնը կտրեցաւ։ Կայսերականաց ու Մաճառներուն կողմանէ մեռածներուն, վիրաւորներուն ու գերիներուն թիւը չիգիտցուիր, բնչպէս որ բոլորը իրենց ասածներն կուիր։ Կ՚ըսուի որ աս առթիւ Մաճառներուն ձեռքը շատ աւար ու կերակրեղէն ինկած ըլլայ։ Կայսերականք հիմա գօրութիւնին կը ժողվեն որ յարձակումները նորէն քերթեր քշեն ու Բենշիի հետ ուեցած հաղորդակցութիւնին գարձնեալ հաստատեն։ Եւ մնանուր կուիները մէկալ բնդհանուր գործողութիւններուն հետ կապակցութիւն մը չունին։

Լ ՍՐՊՈՒՐՏԻՆ ՈՒ ՎԵՆԵՏԻԿ։ Եւ վերջի օրերը Ադրիատիկէն եկած նամակները քաղաքին ներքին վիճակը շատ ոլորմեալ կը ասրարգրեն հացին պակասութեան համար։ Հայագործներուն խանութներուն առջեւը շարունակ բազմութիւն լեցուած ըլլալով եւ իրար հրելով ու մղելով մինչեւ քանի դարձ տարեր են, բայց վերջին լուրերը աս բան ասուս հանեցին։

մը մարդ վիրաւորէր ու մեռէր են. Նոյնպէս ուրիշ ուսելիաց պակասութիւնն ալ ժողովուրդը, մանաւանդ փափկութեան վարժած ազնուականները սոսկում կը առնէր: Ու նամակներէն ալ կը կարդայ որ քաղաքին անձնատուր ըլլալուն դէմ գեղջուկները միայն ծովէն պաշտպանակցիներն են, որոնք վենետիկի մէջ ընտանիք ունենալով եւ գիտնալով ալ որ թշնամութիւն առնելու յոյս չունին, հապա կամ ձեռք պիտի՞ որ էնան, կամ փոխին Ամերիկա պիտի՞ որ երթան ու խերդութեամբ իրենց ընտանիքն զրկուած կեանք պիտի անցընեն. ամենն, ինչ անձնատուր ըլլալը յոյներն չեն առներ. Բայց, կ'ըսէ նամակը, կ'երեւայ որ առանց միայը զմեզ ալ իրենց հետ անօթութենէ մեռցընել է:

— Կայսերականք Ս. Յուլիանոս կղզւոյն վրայ նոր մարտակոց մը չինեցին եւ 24 լիտրոց (11 հոկտեմբեր) ռաքցուցած գնդակներով սկսան վենետիկ զարնել: Դարձեալ՝ Հիւանդութենէ ակարացած զօրքերը փոխեցին եւ անոնց տեղ նոր ասողջ գնդեր բերին՝ ասլով՝ պարտուած պարծողութիւնները առաջուան խստութեամբ յառաջ կը տանին:

ԳԵՂԻՐ

ՓԵՐԻԶ. Օգոստոսի 1: Ազգային ժողովը Յուլիսի 27ին տպագրութեան օրէնքը 136 քուէի դէմ 400 քուէով ընդունեցաւ: Ըն ամէն առաջարկուած փոփոխութիւնները, որոնք աս օրէնքը աւելի կը խստացընէին, բոլոր ընդունուեցան, անոր հակառակ առնելու մեղմացընելու համար եղած առաջարկութիւններուն ամէնն ալ մերժուեցան: Ասով Գաղղիայի ժողովուրդը՝ իրեն անանուն օրէնք մը ընտրեց, որն որ շապուած գրոց քննութիւնը (ՀԱՅԵՐԷՆ) մինայն չունի. բայց ուրիշ ամէն տեսակներուն զանազանական օրէնքներուն ամենէնալ խիստն է: Ա՛ս նիւթին վրայ ազգային ժողովքին մէջ եղած առենաբանութիւններէն ամենէն երեւելին պ. Թիէրինը սկսուեցաւ. զրոն որ մենք ալ՝ անցած անգամ դրածներնիս զաս՝ հասարակը հանասանալով կ'ուզենք դնել:

Պ. Թիէր. Ժողովրդեան Երեսփոխանիներ: Ես հասարակապետութեան ժողովրդեանն մէջ մանելու ցնծութիւն չունիմ միայն գրած եմ որ մէկ տիրոջ մը եմ: Ես երբեմն. այս ինքն ան թնդիրներուն մէջ միայն խոսիմ, որոնք ընդհանուր ու քաղաքացիական ընկերութեան վերաբերեալ բնութիւն մը ունին. ու թագաւորական կեղծի մը չունենալու, ինչպէս ասոն

եւ ուրիշ պատգամաւորներուն հարցումներէն ստիպուելով՝ երկրին ներսով մը բացատրեց որ ինք Աւստրիայի նեկատմամբ ինչ միտք ունի։ Կը յուսանք որ իր խոստակցութիւնը ուրիշ անգամ մը դնելու առիթ կունենանք։

— Ի պաշտօնէ ծանուցուեցաւ որ Թագուհին Լոնտոնա ընելու ճամբորդութիւնը Օգոստոսի 2ին պիտի սկսի։ Ան անգամ մը խորհրդարանը անձամբ պիտի չդրոցէ, հապա փոխանորդի մը ձեռքով։

— Լաւարկութիւնեան նոր օրէնքը Յուլիսի 26ին թագուհիին հաստատուեցաւ ու իրրեւ օրէնք հրատարակուեցաւ, որուն զօրութիւնը ստիպոյ նոքը երկրոս ամէն մասերուն բնական ու արուեստական քնքերը իմ անգիրական եւ թէ օտարական եռաւոր կիրան Անգլիա, Իրլանտա ու Անգլիական գաղթականութիւնները բերուիլ մի եւ նոյն ուղղութեամբ։ Անգլիացիք գուրսը շինուած նաւի տեր կիրան ըլլալ, բայց ստորական նաւերը Անգլիայի նաւերին քովերը չեն կրնար երթեւեկութիւն ընել։

— Լոնտոնի մէջ զանազան տեղերէ հոն փախչող Մաճառ գինուորներու հանար ատակ կը ժողվուի։

— Ռուս հաստատի անունի կը խօսուի որ մասերու Կաբրոս Աբդիլ՝ Սարդինիայի ինկած թագաւորը Լոնտոն պիտի դայ։ — Անգլիայի կառավարութիւնը որոշեց որ Խուսլիայէն փախչող յեղափոխականները Սայդա չընդունուին։

— Ընդհանրապէս մը հաշուով դատաւ ալ հիմակուան յեղափոխութիւններուն սիկիլէն մինչեւ հիմա (17 ամսուան մէջ) Անգլիայի ապլեալ հաստատուն դրամագլուխներուն ու դրամական ղանիներուն 22 միլիոն փառնտ սգիներին (երկու հարիւր միլիոն ղուրուշ) Եւրոպայի փախցուած ոսկի յանձնուեցաւ, թող ասոնք բաղմաթիւ առանձնական մարդիկներուն հետներնին տարած արծաթին ու ոսկիին պարապ սեղ չէ որ Լորտ Բալմերսթոն յեղափոխականներուն հոգի կուտ ապ ու շարունակ կը հաստատուի որ իր գործքերուն մէջ միայն Անգլիայի (ազատական ու գրամոնիան) շահը կը դիտէ, ասոր համար իր բանած ճամբան դարտարամաճառի քարտքարաթուն (պանալ ֆէլիկիա) կը կոչուին։ Լաւ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՖՐԱՆՖՈՒՐԹ, Յուլիսի 18։ Դերմանիայի կենդրոնական կառավարութեան պատերազմի պաշտօնեայ Վիքէնշդայն իշխաները ասոնց Ֆին Պրուշի թագաւորին եղբօրը գլուխ որ Պաղնի մէջ իր հրամանին ոսկի եղող Պրուսիայի զօրքին օգնելու եւ անոնց հետ միասին գործելու համար Դիլլի Պրեկէնց քաղաքը Ռուսիայի դեսպան մը պատրաստ կեցած է. ոսկ անոնց ալ Պաղնը մնացեր կը բաղձայ ու հարկաւոր կը սեպէ։ Պրուշի թագաւորին եղբայրը Յուլիսի 3ին Վիքէնշդայն իշխանին՝ չէ թէ իրրեւ պաշտօնէի մը, հապա իրրեւ զօրագլուխ մը պատասխան ղրկեց որ Աւստրիական զօրքին մանելը Շուլզեր, վասն զի ինք՝ Պաղնի Մեծ դքսին Պրուշի հետ դրած դաշնագրը համեմատ՝ միայն իր զօրքին պիտի գործէ, ու հարկաւոր ալ ըլլայ նէ, Պրուշի կառավարութիւնը Վիքենշդայի արքունեացը հետ ուղղակի կրնայ խօսիլ։ Ասով յուսցուց որ Պրուսիայէ Գրանդիւքլի կենդրոնական կառավարութիւնը ալ չեն Ճանչնար, ու, չեն ուզեր թող ալ որ Աւստրիան Գերմանական խնդիրներուն խառնուի։

ՊԵՐԼԻՆ, Յուլիսի 24։ Պրուշի թագաւորը Աւստրիայի կայսեր հետ միաբանութեան մէջոց մը գտնելու համար դաշնագրութիւն մը կառաջարկէ, որուն զօրութեամբ գերմանական դաշնակցութիւնը պատասխան պիտի բլլայ հարկաւոր եղած առնն՝ Աւստրիական տերութիւնն ամէն երկիրներուն մէջ ալ կայսեր օգնել, ասոր փոխարէն Աւստրիայի կայսրն ալ Գերմանիայի ամէն մէկ մասին օգնելու պատասխանութիւն պիտի ունենայ։ ասկէց զատ՝ ան երկու երկիրներուն չափերը, կշիռներն ու տարածները մի եւ նոյն պիտի ըլլան եւ այլն։ Բայց ինչպէս որ արդէն յայտնի էր, ան բանս չընդունուեցաւ, որովհետեւ Աւստրիայի կառավարութիւնը Պրուշի թագաւորին Գերմանիայի գլուխ ըլլալը իր շահին դէմ կը սեպէ ու երբեք չուզեր որ ինք Գերմանիայէն իրրեւ դուրս նետուած ու օտար տերութիւն մը՝ Գերմանացւոց հետ միայն արտաքին դաշնակցութիւն մ՚ունենայ։

— Պրուշի կառավարութիւնն Շլեզվիկ-Հոլշդայնի համար ըրած զինադադարը տեղացիներ չընդունեցան, բանովք որ Պրուշի թագաւորը մեկոյ գերմանական տերութիւններուն իսկ հաւանութիւն չտալով՝ միայն իր զօրքին պիտի գործէ, ու Հարկաւոր ալ ըլլայ նէ, Պրուշի կառավարութիւնը Վիքենշդայի արքունեացը հետ ուղղակի կրնայ խօսիլ։ Ասով ցուցուց որ Պրուսիայէ Գրանդիւքլի կենդրոնական կառավարութիւնը ալ չեն Ճանչնար, ու, չեն ուզեր թող ալ որ Աւստրիան Գերմանական խնդիրներուն խառնուի։

ՊԵՐԼԻՆ, Յուլիսի 24։ Պրուշի թագաւորը Աւստրիայի կայսեր հետ միաբանութեան մէջոց մը գտնելու համար դաշնագրութիւն մը կառաջարկէ, որուն զօրութեամբ գերմանական դաշնակցութիւնը պատասխան պիտի բլլայ հարկաւոր եղած առնն՝ Աւստրիական տերութիւնն ամէն երկիրներուն մէջ ալ կայսեր օգնել, ասոր փոխարէն Աւստրիայի կայսրն ալ Գերմանիայի ամէն մէկ մասին օգնելու պատասխանութիւն պիտի ունենայ։ ասկէց զատ՝ ան երկու երկիրներուն չափերը, կշիռներն ու տարածները մի եւ նոյն պիտի ըլլան եւ այլն։ Բայց ինչպէս որ արդէն յայտնի էր, ան բանս չընդունուեցաւ, որովհետեւ Աւստրիայի կառավարութիւնը Պրուշի թագաւորին Գերմանիայի գլուխ ըլլալը իր շահին դէմ կը սեպէ ու երբեք չուզեր որ ինք Գերմանիայէն իրրեւ դուրս նետուած ու օտար տերութիւն մը՝ Գերմանացւոց հետ միայն արտաքին դաշնակցութիւն մ՚ունենայ։

— Պրուշի կառավարութիւնն Շլեզվիկ-Հոլշդայնի համար ըրած զինադադարը տեղացիներ չընդունեցան, բանովք որ Պրուշի թագաւորը մեկոյ գերմանական տերութիւններուն իսկ հաւանութիւն չտալով՝ միայն իր զօրքին պիտի գործէ, ու Հարկաւոր ալ ըլլայ նէ, Պրուշի կառավարութիւնը Վիքենշդայի արքունեացը հետ ուղղակի կրնայ խօսիլ։ Ասով ցուցուց որ Պրուսիայէ Գրանդիւքլի կենդրոնական կառավարութիւնը ալ չեն Ճանչնար, ու, չեն ուզեր թող ալ որ Աւստրիան Գերմանական խնդիրներուն խառնուի։

ՊԵՐԼԻՆ, Յուլիսի 24։ Պրուշի թագաւորը Աւստրիայի կայսեր հետ միաբանութեան մէջոց մը գտնելու համար դաշնագրութիւն մը կառաջարկէ, որուն զօրութեամբ գերմանական դաշնակցութիւնը պատասխան պիտի բլլայ հարկաւոր եղած առնն՝ Աւստրիական տերութիւնն ամէն երկիրներուն մէջ ալ կայսեր օգնել, ասոր փոխարէն Աւստրիայի կայսրն ալ Գերմանիայի ամէն մէկ մասին օգնելու պատասխանութիւն պիտի ունենայ։ ասկէց զատ՝ ան երկու երկիրներուն չափերը, կշիռներն ու տարածները մի եւ նոյն պիտի ըլլան եւ այլն։ Բայց ինչպէս որ արդէն յայտնի էր, ան բանս չընդունուեցաւ, որովհետեւ Աւստրիայի կառավարութիւնը Պրուշի թագաւորին Գերմանիայի գլուխ ըլլալը իր շահին դէմ կը սեպէ ու երբեք չուզեր որ ինք Գերմանիայէն իրրեւ դուրս նետուած ու օտար տերութիւն մը՝ Գերմանացւոց հետ միայն արտաքին դաշնակցութիւն մ՚ունենայ։

Ինչպէս որ Մարտի 23ին Կայսրը Վարդինիայի թագաւորը յաղթեցուցաւ ու խաղաղութիւնը հրատարակեցաւ, երկրորդ օրը իր որդին Վիքտոր Էմմանուէլ իրրեւ Սարդինիայի թագաւոր արտարկաւ Թուրինի Վիքտորիի տունը եղած բանակատեղին եկաւ, ազատագրուելէն անմամբ զինուորաց խնդրելու, եւ իր թագաւորական իրաւք իրրեւ երդմնակատարութիւն տուաւ որ սարդինիական պատերազմին պատասխանատու մնայէ։ Նոյն տունին եղած մեռանելոց ու նոյն իսկ պատերազմին ծախքը կը վճարէ։ Թուրինի որ իր ըստ յայտնութեամբը կրնար բոլոր սարդինիական բանակն ու զօրքը դիտել ու ծնկել, բարձր պատերազմի մէջերն առնելու ու մերելու։ Սարդինիայի մարդարտաբարը Կոսարին երթալ, որուն գրանիր արդէն իր տունը բաղ էին, մեծանձնութեամբ, իր յաղթութիւնն տարուածներին մէջ դնել տուաւ։ Կը գրուի, ու ինքնաբերան զարարը խնայեց, որ խաղաղարար դնեն անոնցմով իր դահը յեղափոխութիւնն ուզողներուն ձեռքէն կարող բլլայ պահել, աւ բոլոր խաղաղարարութիւնը անհրաժեշտ կարծանանեն ազատաբ։ Գաւառագրին խաղաղարարին հետ, որ ինք իր կողմանէ կոչանիական արքունեաց առնը միջոցով բլլալու պատրաստ է որ աւստրիական զրաբը Բոլոնիայի չլնիներ, գրին որ զինուորագրին Գ. զրաբանը կը պահանջէր, բայց ան գաղարի որ խնդրաբերը հաշտութիւնը չուսով բնկնարար. փայտ տասնի։

Հարցն. ինչ Վիքտոր Էմմանուէլ Պարարին դարձաւ, իր արքունիներն ու պաշտօնեաները տիրան դրուած զինուորագրին զրանիներուն փոյթ տարակուսանքը հանեց, եւ թիկունքը խաղաղարարին ու Իտալիոյ բերին մեկնելու գաղտնի դրուեան էր որ հաշտութեան խնդրոյն մէջ ասոր ազդեցութիւն պիտի ունենայ, եւ, ոչ միայն պիտի որ ըլլայ, այլուս ամենայնիւ Սարդինիայի պատասխանատուները Ընդհանրապետ ու Գաղղիացւոյ գիմեցին, որ միջնորդ ըլլան ու Իտալիոյ բերին խաղաղութիւնն որ Ղեկեւանդրիայի բերդը ազատական զրաբ չլնի։ Ընդհանրի Դուրին եղած գեսպանը Պ. Լաղրանժի ու Գաղղիայի գեսպան Պ. Պուսաբ։ Գաղղ ասոր փոխանակուս Միլան նեղան։ Լիսանդրի թեմարանաս. ասոնց ազատագրաբարանի բնակուներու թեմանը բերին դուրս։ բայց միայն ամենայն իրենց բարեկամաբար ալ. թեմ Ռուսերիա խաղաղարարութիւնն դարձաւ մէջ Սարդինիայի ազատագրութիւնը փոխարէ. ասոր ազդեցութիւնը ինչպէս որ Աւստրիայի կայսեր Մարտի 24ին ասաւ նոյն ասոր ամենայնիւ ինչպէս ինքն ալ ինչ կրնար իրենց հետ ազատի զարձի մը հանելու հաղորդակցութիւն ընել։ Պ. Ռոշրանի ու Պ. Պուսաբ-ը Գեղեկ ու ասաւ ասոր ամենայնիւ մէջ ազատագրուեցան Սիլան թեմարաս ու իրենց ամենայն երթալ։

Վիքտոր Էմմանուէլ թեմարաս որը ան տունը ազատագրեցաւ իր ձեռքէն Բոնանդիի ազատագրութիւն երկու թեմարի գրել։ ան. իրեն ամենայնիւ գիմելով գաղղիայ ազատագրեցաւ։ Ընդհանրապետիայի բերդը աւստրիական զրաբ խոմ ելը գրեցաւ։ մեր մասնաւորապէս ինչ ինչ բերդերի ազատագրեցաւ։ բայց միայն ամենայնիւ իրենց բարեկամաբար ազատագրեցաւ։ Ինչ գիրքեր իրենց երկու երեւելի ու ազատ ասոր հաղորդեցաւ միայն կը հանձնեցաւ ու ամենայնիւ իրենց գեսպան չինկնարար ընդունել, որովհետեւ իրենց միայն Գեսպանի արքունեաց գեսպան իրենց են։ Ու Աւստրիա զերինը իրենց ամենայնիւ չինանդարար, ուստի եւ. ինքն ալ ինչ կրնար իրենց հետ ազատի զարձի մը հաղորդակցութիւն ընել։ Պ. Ռոշրանի ու Պ. Պուսաբ-ը Գեղեկ ու ասաւ ասոր ամենայնիւ մէջ ազատագրեցան Սիլան թեմարաս ու իրենց ամենայն երթալ։

Վիքտոր Էմմանուէլ թեմարաս որը ան տունը ազատագրեցաւ իր ձեռքէն Բոնանդիի ազատագրութիւն երկու թեմարի գրել։ ան. իրեն ամենայնիւ գիմելով գաղղիայ ազատագրեցաւ։ Ընդհանրապետիայի բերդը աւստրիական զրաբ խոմ ելը գրեցաւ։ մեր մասնաւորապէս ինչ ինչ բերդերի ազատագրեցաւ։ բայց միայն ամենայնիւ իրենց բարեկամաբար ազատագրեցաւ։ Ինչ գիրքեր իրենց երկու երեւելի ու ազատ ասոր հաղորդեցաւ միայն կը հանձնեցաւ ու ամենայնիւ իրենց գեսպան չինկնարար ընդունել, որովհետեւ իրենց միայն Գեսպանի արքունեաց գեսպան իրենց են։ Ու Աւստրիա զերինը իրենց ամենայնիւ չինանդարար, ուստի եւ. ինքն ալ ինչ կրնար իրենց հետ ազատի զարձի մը հաղորդակցութիւն ընել։ Պ. Ռոշրանի ու Պ. Պուսաբ-ը Գեղեկ ու ասաւ ասոր ամենայնիւ մէջ ազատագրեցան Սիլան թեմարաս ու իրենց ամենայն երթալ։

Ինչպէս որ Մարտի 23ին Կայսրը Վարդինիայի թագաւորը յաղթեցուցաւ ու խաղաղութիւնը հրատարակեցաւ, երկրորդ օրը իր որդին Վիքտոր Էմմանուէլ իրրեւ Սարդինիայի թագաւոր արտարկաւ Թուրինի Վիքտորիի տունը եղած բանակատեղին եկաւ, ազատագրուելէն անմամբ զինուորաց խնդրելու, եւ իր թագաւորական իրաւք իրրեւ երդմնակատարութիւն տուաւ որ սարդինիական պատերազմին պատասխանատու մնայէ։ Նոյն տունին եղած մեռանելոց ու նոյն իսկ պատերազմին ծախքը կը վճարէ։ Թուրինի որ իր ըստ յայտնութեամբը կրնար բոլոր սարդինիական բանակն ու զօրքը դիտել ու ծնկել, բարձր պատերազմի մէջերն առնելու ու մերելու։ Սարդինիայի մարդարտաբարը Կոսարին երթալ, որուն գրանիր արդէն իր տունը բաղ էին, մեծանձնութեամբ, իր յաղթութիւնն տարուածներին մէջ դնել տուաւ։ Կը գրուի, ու ինքնաբերան զարարը խնայեց, որ խաղաղարար դնեն անոնցմով իր դահը յեղափոխութիւնն ուզողներուն ձեռքէն կարող բլլայ պահել, աւ բոլոր խաղաղարարութիւնը անհրաժեշտ կարծանանեն ազատաբ։ Գաւառագրին խաղաղարարին հետ, որ ինք իր կողմանէ կոչանիական արքունեաց առնը միջոցով բլլալու պատրաստ է որ աւստրիական զրաբը Բոլոնիայի չլնիներ, գրին որ զինուորագրին Գ. զրաբանը կը պահանջէր, բայց ան գաղարի որ խնդրաբերը հաշտութիւնը չուսով բնկնարար. փայտ տասնի։

Հարցն. ինչ Վիքտոր Էմմանուէլ Պարարին դարձաւ, իր արքունիներն ու պաշտօնեաները տիրան դրուած զինուորագրին զրանիներուն փոյթ տարակուսանքը հանեց, եւ թիկունքը խաղաղարարին ու Իտալիոյ բերին մեկնելու գաղտնի դրուեան էր որ հաշտութեան խնդրոյն մէջ ասոր ազդեցութիւն պիտի ունենայ, եւ, ոչ միայն պիտի որ ըլլայ, այլուս ամենայնիւ Սարդինիայի պատասխանատուները Ընդհանրապետ ու Գաղղիացւոյ գիմեցին, որ միջնորդ ըլլան ու Իտալիոյ բերին խաղաղութիւնն որ Ղեկեւանդրիայի բերդը աւստրիական զրաբ չլնի։ Ընդհանրի Դուրին եղած գեսպանը Պ. Լաղրանժի ու Գաղղիայի գեսպան Պ. Պուսաբ։ Գաղղ ասոր փոխանակուս Միլան նեղան։ Լիսանդրի թեմարանաս. ասոնց ազատագրաբարանի բնակուներու թեմանը բերին դուրս։ բայց միայն ամենայնիւ իրենց բարեկամաբար ազատագրեցաւ։ Ինչ գիրքեր իրենց երկու երեւելի ու ազատ ասոր հաղորդեցաւ միայն կը հանձնեցաւ ու ամենայնիւ իրենց գեսպան չինկնարար ընդունել, որովհետեւ իրենց միայն Գեսպանի արքունեաց գեսպան իրենց են։ Ու Աւստրիա զերինը իրենց ամենայնիւ չինանդարար, ուստի եւ. ինքն ալ ինչ կրնար իրենց հետ ազատի զարձի մը հաղորդակցութիւն ընել։ Պ. Ռոշրանի ու Պ. Պուսաբ-ը Գեղեկ ու ասաւ ասոր ամենայնիւ մէջ ազատագրեցան Սիլան թեմարաս ու իրենց ամենայն երթալ։

Վիքտոր Էմմանուէլ թեմարաս որը ան տունը ազատագրեցաւ իր ձեռքէն Բոնանդիի ազատագրութիւն երկու թեմարի գրել։ ան. իրեն ամենայնիւ գիմելով գաղղիայ ազատագրեցաւ։ Ընդհանրապետիայի բերդը աւստրիական զրաբ խոմ ելը գրեցաւ։ մեր մասնաւորապէս ինչ ինչ բերդերի ազատագրեցաւ։ բայց միայն ամենայնիւ իրենց բարեկամաբար ազատագրեցաւ։ Ինչ գիրքեր իրենց երկու երեւելի ու ազատ ասոր հաղորդեցաւ միայն կը հանձնեցաւ ու ամենայնիւ իրենց գեսպան չինկնարար ընդունել, որովհետեւ իրենց միայն Գեսպանի արքունեաց գեսպան իրենց են։ Ու Աւստրիա զերինը իրենց ամենայնիւ չինանդարար, ուստի եւ. ինքն ալ ինչ կրնար իրենց հետ ազատի զարձի մը հաղորդակցութիւն ընել։ Պ. Ռոշրանի ու Պ. Պուսաբ-ը Գեղեկ ու ասաւ ասոր ամենայնիւ մէջ ազատագրեցան Սիլան թեմարաս ու իրենց ամենայն երթալ։

Ինչպէս որ Մարտի 23ին Կայսրը Վարդինիայի թագաւորը յաղթեցուցաւ ու խաղաղութիւնը հրատարակեցաւ, երկրորդ օրը իր որդին Վիքտոր Էմմանուէլ իրրեւ Սարդինիայի թագաւոր արտարկաւ Թուրինի Վիքտորիի տունը եղած բանակատեղին եկաւ, ազատագրուելէն անմամբ զինուորաց խնդրելու, եւ իր թագաւորական իրաւք իրրեւ երդմնակատարութիւն տուաւ որ սարդինիական պատերազմին պատասխանատու մնայէ։ Նոյն տունին եղած մեռանելոց ու նոյն իսկ պատերազմին ծախքը կը վճարէ։ Թուրինի որ իր ըստ յայտնութեամբը կրնար բոլոր սարդինիական բանակն ու զօրքը դիտել ու ծնկել, բարձր պատերազմի մէջերն առնելու ու մերելու։ Սարդինիայի մարդարտաբարը Կոսարին երթալ, որուն գրանիր արդէն իր տունը բաղ էին, մեծանձնութեամբ, իր յաղթութիւնն տարուածներին մէջ դնել տուաւ։ Կը գրուի, ու ինքնաբերան զարարը խնայեց, որ խաղաղարար դնեն անոնցմով իր դահը յեղափոխութիւնն ուզողներուն ձեռքէն կարող բլլայ պահել, աւ բոլոր խաղաղարարութիւնը անհրաժեշտ կարծանանեն ազատաբ։ Գաւառագրին խաղաղարարին հետ, որ ինք իր կողմանէ կոչանիական արքունեաց առնը միջոցով բլլալու պատրաստ է որ աւստրիական զրաբը Բոլոնիայի չլնիներ, գրին որ զինուորագրին Գ. զրաբանը կը պահանջէր, բայց ան գաղարի որ խնդրաբերը հաշտութիւնը չուսով բնկնարար. փայտ տասնի։

Հարցն. ինչ Վիքտոր Էմմանուէլ Պարարին դարձաւ, իր արքունիներն ու պաշտօնեաները տիրան դրուած զինուորագրին զրանիներուն փոյթ տարակուսանքը հանեց, եւ թիկունքը խաղաղարարին ու Իտալիոյ բերին մեկնելու գաղտնի դրուեան էր որ հաշտութեան խնդրոյն մէջ ասոր ազդեցութիւն պիտի ունենայ, եւ, ոչ միայն պիտի որ ըլլայ, այլուս ամենայնիւ Սարդինիայի պատասխանատուները Ընդհանրապետ ու Գաղղիացւոյ գիմեցին, որ միջնորդ ըլլան ու Իտալիոյ բերին խաղաղութիւնն որ Ղեկեւանդրիայի բերդը աւստրիական զրաբ չլնի։ Ընդհանրի Դուրին եղած գեսպանը Պ. Լաղրանժի ու Գաղղիայի գեսպան Պ. Պուսաբ։ Գաղղ ասոր փոխանակուս Միլան նեղան։ Լիսանդրի թեմարանաս. ասոնց ազատագրաբարանի բնակուներու թեմանը բերին դուրս։ բայց միայն ամենայնիւ իրենց բարեկամաբար ազատագրեցաւ։ Ինչ գիրքեր իրենց երկու երեւելի ու ազատ ասոր հաղորդեցաւ միայն կը հանձնեցաւ ու ամենայնիւ իրենց գեսպան չինկնարար ընդունել, որովհետեւ իրենց միայն Գեսպանի արքունեաց գեսպան իրենց են։ Ու Աւստրիա զերինը իրենց ամենայնիւ չինանդարար, ուստի եւ. ինքն ալ ինչ կրնար իրենց հետ ազատի զարձի մը հաղորդակցութիւն ընել։ Պ. Ռոշրանի ու Պ. Պուսաբ-ը Գեղեկ ու ասաւ ասոր ամենայնիւ մէջ ազատագրեցան Սիլան թեմարաս ու իրենց ամենայն երթալ։

Վիքտոր Էմմանուէլ թեմարաս որը ան տունը ազատագրեցաւ իր ձեռքէն Բոնանդիի ազատագրութիւն երկու թեմարի գրել։ ան. իրեն ամենայնիւ գիմելով գաղղիայ ազատագրեցաւ։ Ընդհանրապետիայի բերդը աւստրիական զրաբ խոմ ելը գրեցաւ։ մեր մասնաւորապէս ինչ ինչ բերդերի ազատագրեցաւ

եռաբ Լուսգա գնաց։ Ընտաքին գործոց ու պատերազմի պաշտօնեանները զինքը զիմաւորելու պատրաստեր էին. նոյնպէս Ֆիորենցա կենցաղ գեսպանները Լուսգա գային իրենց յարգութիւնն ընելու համար։ Մեծն 28ին կէսօրէն վերջը ժամը 4ին մեծ դուքսը ընտանիքովք՝ Բիզայի վրայէն Ֆիորենցա հասաւ, եւ հանդիսաւորութեամբ Ամեանմանկեղեցին գնաց, ուր որ Զատիկ Աստուած երգը երգուեցաւ։ Իրիկունը բոլոր հրապարակական տեղերն ու առանձնական տեղերը փառաւոր լուսաւորուած էին, եւ քաղաքին պանագան տեղերը նրաժշտութիւններ կ'երգային։ Նոյնպէս երկրորդ օրն ալ ուրախութեան հանդիսութիւններ եղան։ Դոսկանացւոց՝ իրենց սիրելի իշխանին գարձին համար ունեցած ուրախութիւնը շատ մեծ է։

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՊԱՐԱՇԱՒՇԱՊՏԻ. Յուլիսի 17ին Հռոմայեցւոց յայտարարութիւն մը տուաւ, որուն մէջ կը գրուի որ թէպէտ եւ վերջին ժամանակներս եկեղեցւոյ, կրօնին եւ իր հպատակներուն կրած նեղութիւններուն վրայ տիրոջ տրտմութեամբ ու ցաւով լեցուած է, բայց ասիկա իր հպատակներուն ունեցած սէրը ամենեւին նուազցուցած չէ, ուստի եւ շատ կը բաղձայ որ գայ ան ժամանակը՝ որ կարող ըլլայ իրենց մէջ դառնալ ու զիրենք միխիթարելու եւ երջանկացնելու եռեւեռ էլլալ։ Պէտք ան բարի հրատարակիչը պիտի ջանանք գոհ ընելու, կ'ըսէ, որոնք իրենց երջանկութեան հարկաւոր եղած կարգադրութեանց եւ օրինաց կը սպասեն, եւ մեզի հոգ քահանայապետութեան ազատութեան ու անկախութեան ապահովութիւնը կը բաղձան, որն որ ուղղափառ աշխարհքին հանդարտութեանը համար այնպէս խիստ հարկաւոր կ'երեւայ։ Եթէ կ'աւելցնենք որ հիմակու հիմա հրապարակական գործերը հոգալու համար յիսակատար իշխանութիւն ունեցող գործակալներ պիտի խնդրենք, որոնք պաշտօնէից գործակցութեանմէ՝ երկիրը պիտի կառավարեն։

— Լուտինոյ զրաբերը Յուլիսի 23ին հասնելն ճամբայ ելաւ Կայնդա երթալու համար։ Կ'ըսուի որ ճամբորդութեան վախճանն ան է, որ Ս. Քահանայապետին հետ քաղաքական յանցաւորներու եւ հռոմայի տերութեան զրկեալ կարգերու վրայ խօսի։ Ամենը կը զրուցեն որ նոյն վախճանաւ նաեւ Վիսկոնտի կոմսն ալ՝ որն որ վերջին օրերը Նեապոլիս եւ Հռոմ գացած էր, Կայնդա գացած ըլլայ։

— Շատ լրագիրներ կը հաստատեն որ Թուսաց կայսրը Ս. Քահանայապետին 8—10 միլիոն սկուտ առանց շահի փոխ տուած պիտի տայ։

ՀԵԼՈՒԵՏԻԱ ԿԱՄ ԶՈՒԻՑԵՐԻ

Լուգանոյ առեւանը Յուլիսի 16ին վերջին մը հանեց որ Գերմանիայի կողմերէն (Պասլէն, Գալցէն կամ Բազագինեազէն) Հելուետիա փախչող ապստամբներուն քաղաքական ու զինուորական մեծերը՝ ինչպէս են Պուենդանց, Շզուուլէ, Միքերսլաբի, Մէդզեռնիք զրաբերս եւայլն, Հելուետիացէն դուրս հանուին։ Իսկ հասարակ մարդիկներուն համար դաշնադրական առեւանը Գերմանիայի կառավարութեանց հետ պիտի խօսի, որ կարող ըլլան անոնք ալ իրենց հայրենիքը դառնալ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՊԵՏԵՐԲ. Պուգրեշ, Յուլիսի 16։ Աստրիայի կայսրը իր՝ Ռուսաստէն փախչող հպատակներուն հոսանքեալ մեծերէն ցուցուած հոգացողութեանը շնորհակալ ըլլալու համար՝ Գուստաւ Էֆէնտիին տարաւ երիտասարդ Դոլչէպուլէին՝ երկրորդ կարգինը, Գանդադուղենոյ տեղապահ իշխանին՝ Ս. Էոթոլոյի հրամանատարութեան խաչը։ — Նոսեւ խել մը Ռուսերեցիք բաղմութեամբ նախ Գանդադուղենոյ իշխանին ու վերջէն Իսմէր փաշային* ներկայացան եւ, իրենց եղած խնամքին համար շնորհակալութիւն մատուցին։

Պուքրեշ, Դուանիք, Յուլիսի 24։ Դանուպիոյ** գաւառին (Էյալէթին) ապստամբ Տաճկերները 5—6000 մարդ ժողվելով՝ Յուլիսի 18ին Սիհաչ քաղաքին ու բերդին վրայ քաշեր։ Ամսոյս 19ին Ունենա գեղին քովերն եղած Օդրոմաչ, Գուրբա ու Օդգոգա առաններն առին, եւ հնարաւոր ապստամբներն ալ իրենց հետ միացընելով՝ գրեթէ 12,000 հոգի եւ ամսոյն 20ին ճամբանին յուսաց տարին. 21ին Սիհաչ քաղաքին դարը հասան, ու Խրէկար լեռան կիրճերը բռնեցին։ 22ին Ունենա գիւղին ձախ կողմերն անցան, ու կամաց կամաց բոլոր Սիհաչ քաղաքն ու բերդը, Վիսէվիշ փաշան ալ մեկուսի պաշարեցին որով՝ քաղաքին բնակիչները ոսիպու